

Nieuwkoopse Plassen

Veelgestelde vragen

Het hoogheemraadschap van Rijnland werkt samen met Natuurmonumenten om de Nieuwkoopse Plassen en het omliggende natuurgebied mooi en gezond te houden. Dat begint bij water van topkwaliteit. Om ons doel te bereiken, werken we in eerste instantie aan het vergroten van de helderheid van het water en aan een inrichting die de soortenrijkdom in het gebied stimuleert. We zorgen er bijvoorbeeld voor dat de belasting met voedingsstoffen vanuit de vogelkolonies en de Meijegraslanden naar de rest van het gebied wordt verminderd. Er zijn verschillende maatregelen voorzien om de waterkwaliteit te verbeteren:

- Graven van petgaten, behoud en herstel legakkers en isoleren aalscholverkolonie
- Compartimenteren / isoleren Meijegraslanden
- Beperken lek- en schutverliezen
- Minder afvoer naar de omgeving
- Peilverruiming
- Vispassage

Waarom wordt het water in 'de Pot' gedefosfateerd?

De aanwezigheid van een aantal vogelkolonies in 'De Pot' zorgt ervoor dat er veel uitwerpselen (van voedingsstoffen) in het water terecht komen. Dit zeer voedselrijke water stroomt ook de rest van het plassengebied in. Om dit tegen te gaan, wordt dit gebied door de aanleg van legakkers geïsoleerd van de rest van de plassen. Daarnaast pompt een installatie het water in de Pot rond en verwijdert het te veel aan voedingsstoffen uit het water.

Gaat Rijnland voor altijd defosfateren?

Het gebied dat wordt aangepakt bevat momenteel te veel voedingsstoffen. Het duurt naar verwachting meerdere jaren voordat het niveau van deze voedingsstoffen is teruggebracht tot een aanvaardbaar niveau. Uiteraard volgt Rijnland dit proces van verbetering nauwlettend. Op deze manier is zichtbaar op welke termijn de installatie minder hard kan gaan draaien of zelfs (gedeeltelijk) uitgezet kan worden. Het is wel zo dat zolang de vogelkolonies er zijn, er gedefosfateerd moet worden, omdat de vogels nieuwe voedingsstoffen in het gebied brengen.

Hoe weet je zeker dat die vogels daar blijven zitten?

Met name de aalscholvers leveren een grote bijdrage aan de voedingsstoffen in het water door hun uitwerpselen. Deze vogels hechten sterk aan de specifieke leefomstandigheden die nu aanwezig zijn (overhangende takken boven het water). Op dit moment zijn deze leefomstandigheden nergens anders in het gebied te vinden. Daardoor ligt een verplaatsing van de kolonie niet voor de hand. Met Natuurmonumenten zijn afspraken over het beheer gemaakt. Op deze manier wordt er voor gezorgd dat er in de toekomst in het plassengebied geen nieuwe, geschikte leefgebieden voor deze vogels ontstaan.

Is defosfateren niet slecht voor de visstand?

Defosfateren heeft als doel lagere fosforconcentraties in het water te krijgen, wat tot gevolg heeft dat de draagkracht van het watersysteem voor vis kleiner wordt. Kort gezegd: minder nutriënten leidt tot minder kilo's vis per hectare. Dit past bij de helder water doelen die Rijnland sinds de jaren '80 voor de Nieuwkoopse Plassen heeft, en past ook bij de Natura 2000-doelen. Vanwege deze doelen is minder bodemwoelende vis (witvis / brasem, karper) gewenst, waardoor waterplanten weer een kans krijgen zich te vestigen en zich te handhaven. De effecten van ijzerchloride in het water zijn in het verleden onderzocht bij de 'oude' defosfateringsinstallatie aan de Ziende. Voor de

Nieuwkoopse Plassen

Veelgestelde vragen

defosfatering wordt chloride aan de plassen toegevoegd, maar dit is in de concentraties van de plassen en de petgaten niet terug te vinden. De toegevoegde chloride heeft in de Nieuwkoopse Plassen geen effect op de vis. De concentraties blijven doorgaans onder 150 mg per liter, wat zoet is. Daarbij zijn de meeste vissen niet zo gevoelig voor chloride (in licht brak water komen dezelfde soorten voor). Uit meetgegevens is gebleken dat ook de totale ijzerconcentratie voor en na de defosfatering gelijk is. Er is dus ook voor ijzer geen aantoonbare toename in de Nieuwkoopse Plassen door de defosfatering. In 2007 zijn de Nieuwkoopse Plassen bemonsterd; wat betreft de conditie van de vis wordt gesteld dat deze normaal tot zeer goed is. Hier dus ook geen aanwijzingen dat defosfatering negatieve effecten heeft op de toestand van de vis.

Maakt de installatie veel geluid?

De installatie maakt niet veel geluid, het moet aan geluidsbeperkende normen voldoen. Geluidsoverlast voor de omgeving is hierdoor niet aan de orde.

Waar blijft het fosfaat?

Het fosfaat zal als een baggerlaag bezinken in een daarvoor ingerichte sloot, parallel aan de Uitweg. Na enkele jaren zal zich hierdoor een baggerlaag hebben gevormd die vervolgens wordt verwijderd. De uitvoering hiervan verschilt niet met een regulier baggerwerk.

Wat zijn de risico's van ijzerchloride in verband met het transport, overslag en in het watermilieu?

- De overslag van ijzerchloride vindt plaats vanuit de vrachtauto via een leiding naar het vulpunt van de defosfateringsinstallatie welke is gesitueerd langs de Uitweg. De vulmethode voldoet aan alle wettelijk gestelde veiligheids- en milieunormen.
- Als vlokkingmiddel wordt voor de defosfatering gebruik gemaakt van ijzerchloride. Het ijzer zal binden aan het fosfaat in oplossing, slaat neer op de bodem en vormt een soort baggerlaag welke geregeld zal worden verwijderd door middel van baggeren. Dit materiaal blijft dus niet achter in het systeem. De chloride blijft achter als conservatieve (niet reagerende) stof in oplossing. De concentratie chloride die aan het systeem wordt toegevoegd is laag. De door Rijnland uitgevoerde watersysteemanalyse toont aan dat er geen structurele verrijking van chloride plaatsvindt, omdat er in de Nieuwkoopse Plassen sprake is van een voldoende groot neerslagoverschot. Er zijn daarom geen nadelige gevolgen van de toevoeging van ijzerchloride te verwachten voor flora en fauna in het gebied. Mocht er in extreem droge situatie toch een ongewenst hoge chloridewaarde worden bereikt, dan wordt de defosfateringsinstallatie buiten werking gesteld om zo schade aan flora en fauna uit te sluiten.

Waarom kun je als maatregel de vogels (aalscholvers) niet wegjagen of afschieten?

De vogels zijn beschermd via de natuurbeschermingswet / Flora- en faunawet.

Waarom worden de permanent aanwezige vogelkolonies wel, maar de overwinterende vogels niet genoemd als bron van nutriënten?

Rijnland heeft zich tot nu toe geconcentreerd op de permanente vogelkolonies in het gebied, omdat hun invloed op de waterkwaliteit heel duidelijk zichtbaar is in het petgatengebied. De aalscholvers brengen bovendien nutriënten van buiten het gebied naar de plassen. De belasting van de permanente vogelkolonies schatten we op 300 kg P

Nieuwkoopse Plassen

Veelgestelde vragen

per jaar. Deze bron is veel groter dan wat van de overwinterende vogels komt (totaal circa 100 kg bij een hoge schatting). Pas wanneer blijkt dat met de huidige maatregelen de waterkwaliteit onvoldoende verbetert, gaan we op zoek naar aanvullende maatregelen, bijvoorbeeld de aanpak van de effecten van de overwinterende vogels.

In hoeverre staat vast dat een agrarische functie meer bijdraagt aan eutrofiëring dan een natuurfunctie?

De experts zijn het met elkaar eens dat een agrarische functie meer bijdraagt aan eutrofiëring dan een natuurfunctie. Hoewel de experts verschillen van mening over de mate waarin (zeer veel of gewoon veel), zijn ze het eens over de rol van de bemesting van percelen in de waterkwaliteit van de sloten en plassen. Ook uit de meest recente analyse van waterkwaliteitsmetingen is duidelijk te zien dat de bronnen in het agrarische gebied van de Meijegraslanden zeer bepalend zijn. Dit geldt zowel voor nutriënten als voor sulfaat. Dat het stoppen met bemesting pas na jaren leidt tot minder af- en uitspoeling is ook bekend. Desgevraagd heeft Alterra aangegeven dat de vuistregel die we kunnen hanteren is dat op den duur de vermindering van af- en uitspoeling met nutriënten gelijk is aan de vermindering van de bemesting zelf. Dit wil niet zeggen dat veenpercelen die niet worden bemest ook niet nutriënten uit- en afspoelen. Door natuurlijke afbraak van het veen blijven nutriënten in het water komen.

Is er een directe relatie tussen deze maatregel en de plannen om de Meijegraslanden als natuurgebied in te richten?

Nee, er is geen directe relatie. Deze maatregel wordt ook niet overbodig als in de Meijegraslanden eventueel in de toekomst natuur wordt ingericht. Dit doordat niet alleen het agrarisch gebruik, maar juist ook de bodemsamenstelling zorgt voor levering van nutriënten. Denk bijvoorbeeld aan de afbraak van veen.

Kan er nog wel gewoon gevaren worden op de Meije?

Ja, op de officiële vaarroutes komen stuwen die met één druk op een knop in het water zakken, net zoals de twee reeds aanwezige, doorvaarbare stuwen. Rijnland let er op dat de stuwen gemakkelijk en zoveel mogelijk op dezelfde manier bediend kunnen worden.

Kan ik nog wel schaatsen als er ijs ligt?

In het ontwerp is gekeken naar de officiële schaatsroutes in het gebied. Eén maatregel kruist de schaatsroute rond de Meije. Met de schaatsvereniging heeft afstemming plaatsgevonden over de voorzieningen om de waterscheiding te kunnen passeren (ook met een veegmachine). De schaatsroute door 'De Pot' wordt als gevolg van het aangepaste legakkerpatroon door de ijsvereniging herzien, waarbij de defosfateringsinstallatie niet in de schaatsroute zal komen te liggen. Op enkele plaatsen worden door Rijnland kluunvoorzieningen geplaatst.

Wat is de relatie tussen Natura 2000, KRW en de EHS?

De KRW, de inrichting van de Ecologische HoofdStructuur en Natura 2000 zijn in principe aparte sporen, echter wel met een groot raakvlak in de (water)doelen. Rijnland heeft al voordat de KRW-doelen voor de Nieuwkoopse Plassen werden vastgesteld, gecontroleerd of deze niet in strijd zijn met de Natura 2000-doelen uit het concept-aanwijzingsbesluit. De doelen voor de KRW zijn anders gedefinieerd dan voor de EHS en Natura 2000, maar komen op hetzelfde neer voor zover het de waterdoelen betreft. De doelen voor EHS en Natura 2000 zijn breder dan alleen waterdoelen: daar gaat het ook over 'droge natuur'. In de uitvoering worden drie verschillende trajecten doorlopen voor KRW, Natura 2000 en EHS. Rijnland is verantwoordelijk voor de uitvoering van de KRW, het ministerie van

Nieuwkoopse Plassen

Veelgestelde vragen

LNV voor de aanwijzingsbesluiten Natura 2000 en de provincie Zuid-Holland voor het beheerplan Natura 2000 en de uitvoering van de EHS. Vanwege de sterke samenhang in het gebied en in de doelen zorgt Rijnland voor goede afstemming met provincie Zuid-Holland over het beheerplan en de EHS.

Hoe groot is het effect van de recreatievaart?

In het algemeen is het zo dat de (gemotoriseerde) recreatievaart zou kunnen leiden tot een extra opwoeling van slib en/of schade aan waterplanten kan toebrengen. Op dit moment verwachten we echter dat we met de genomen maatregelen de doelen bereiken en dat daarom geen maatregelen nodig zijn om het effect van de recreatievaart te verminderen.

Waarom is het Meijepad niet aangegeven als zoeklocatie voor natuurvriendelijke oevers / oeverbescherming?

Rijnland gaat als KRW-maatregel geen nieuwe natuurvriendelijke oevers aanleggen, omdat al voldoende locaties aanwezig zijn waar de gewenste oevervegetatie zich kan ontwikkelen.

Waarom worden er geen maatregelen genomen om het probleem van spoelbagger en veenbonken aan te pakken?

De aanwezige bagger is meegenomen in het onderzoek dat heeft geleid tot het huidige KRW-maatregelenpakket voor de Nieuwkoopse Plassen. In dat onderzoek is geconcludeerd dat de spoelbagger die door wind wordt opgewoeld geen probleem vormt met betrekking tot het doorzicht. De spoelbagger bestaat uit grote deeltjes die ook snel weer bezinken en de helderheid van het water maar zeer kort beïnvloeden. Juist de kleine slibdeeltjes zijn van belang, omdat deze lange onafgebroken troebelheid veroorzaken. Deze deeltjes bevinden zich overal en blijven vele dagen tegelijk in het water zweven. De belangrijkste component in de troebelheid is overigens niet het slib, maar zijn de algen. Daarom is de spoelbagger gezien vanuit de KRW-doelen geen probleem. Ditzelfde geldt voor de veenbonken: deze vormen geen probleem met betrekking tot de gewenste helderheid van het water. Daarnaast zijn we zeer voorzichtig met het baggeren van veenplassen sinds de ervaring die we hebben opgedaan in de Geerplas (Langerarseplassen). Het effect van het baggeren is daar van zeer korte duur geweest doordat het veen dat na baggeren bloot kwam liggen, versneld is afgebroken. Hierdoor groeide de hoeveelheid bagger snel terug aan, maar nam ook het gehalte voedingsstoffen (fosfor) en daardoor de hoeveelheid algen toe. Wanneer niet wordt voorkomen dat veen dat na baggeren bloot komt te liggen weer snel afbreekt, heeft baggeren geen zin. Omdat we niet precies weten wat het achterliggende mechanisme is dat hiertoe heeft geleid en onder welke randvoorwaarden baggeren wel succesvol kan zijn, is grootschalig waterkwaliteitsbaggeren niet aan de orde voor de Nieuwkoopse Plassen.